

חוי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון 97

בגליון השבוע

הלכות שבת • דין הולדת ריח בשבת • השימוש במקרר ובמקפיא בשבת

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

הלכות שבת

האם מותר לשים בושם על הבגדים בשבת?

חז"ל אסרו הולדת ריח בשבת, ולכן אסור לשפוך או להתיז מי בושם ע"ג הבגדים בשבת (רמ"א סי' תקנ"א סעיף ד'). וטעם האיסור, שהמוליד דבר חדש קרוב הוא לעושה מלאכה חדשה (רש"י מסכת ביצה דף כ"ג ע"א ד"ה דקמוליד).

ומה דין נתינת בושם ע"ג גוף האדם?

הפוסקים נחלקו בזה האם איסור הולדת ריח הוא גם בהולדת ריח ע"ג גוף האדם או לא. והמ"ב (סי' קכ"ח ס"ק כ"ג) פסק להקל בזה. [ויש להסתפק באופן שע"י נתינת הבושם על גופו יעבור הריח בודאי גם לבגדים (עי' בזה בספר ארחות שבת פרק כ"א הערה ס"ו) ויש לעשות שאלת חכם].

הרוצה להשתמש במי פה בשבת מה יעשה?

כששתמש במי פה כמות שהן בלא לערבם במים, אין בזה איסור אע"פ שמוליד ריח בפיו, שהרי אין איסור הולדת ריח בגוף האדם, וכדלעיל.

אבל באופן שרוצה לערבם במים יש לדון, שהרי הוא מוליד ריח במים ונחלקו בזה הפוסקים אם מותר לעשות זאת בשבת.

ומשום כך הטוב ביותר הוא לערב את המי פה במים מערב שבת (שש"כ פרק י"ד

סעיף ל"ו). ואם לא עירבם מערב שבת דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שמותר לערבם במים לכו"ע, שהרי אין כוונתו להוליד ריח במים, אלא כל כוונתו היא רק לדלל את הריכוז של המי פה (שש"כ שם הערה ק"ב).

האם מותר להפיץ ריח טוב בחדר ע"י חומר מבשם?

מותר להפיץ ריח טוב בחדר ע"י חומר מבשם, משום שאין איסור הולדת ריח באויר (ארחות שבת שם סעיף מ"ב).

השימוש במקרר ומקפיא בשבת

(הדברים הבאים נלקטו מספר ארחות שבת פרק כ"ו והרוצה לברר הדברים ביתר פירוט יעיין שם)

במקררים ומקפאים ישנן כמה חששות מאיסורי שבת הקשורים בשימוש במכשירי חשמל בשבת, ונביאם בזאת בקצרה.

א. בפתיחת דלת המקרר נכנס אויר חם לתוכו, וע"י זה הוא גורם שינוי בפעולת המנוע. וזה מתחלק לב' אופנים, א' כשפותח את הדלת כשהמנוע אינו פועל, שאז הוא גורם לזרז את חידוש הפעולה שלו. ב' כשהמנוע פועל, הוא גורם שהמנוע ימשיך לפעול זמן ממושך יותר.

ב. אם יש נורה המאירה את המקרר, והיא נדלקת בעת פתיחת הדלת.

ג. ישנם מקרים שיש בהם מערכת

הפשרה אוטומטית ופעמים שפעולת ההפשרה תלויה במספר השעות שהמנוע פועל, ומעתה כשפותח את הדלת וגורם לזה שהמנוע יפעל יותר זמן הרי הוא גורם בזה ג"כ לקדם את הפעלת מערכת ההפשרה. וישנם מקררים שמערכת זו מופעלת ע"י כרטיס מגנטי שבו נרשם כל פתיחה של הדלת ואחרי מספר מסויים של פתיחה ברציפות מתחילה מערכת ההפשרה לפעול.

ד. ישנם מקררים שיש בהם מערכת אוורור בשביל למנוע הצטברות של קרח בתא ההקפאה, ובשעת פתיחת הדלת מפסיק המאוורר את פעולתו.

ה. ישנם מקררים שמותקנת בהם מערכת המפעילה קול צפצוף או שנדלקת נורה במקרה שדלת המקפיא נשארה פתוחה לכמה דקות. ופעמים שמיד בעת פתיחת הדלת נסגר מעגל חשמלי שמפעיל קוצב זמן שלאחר כמה דקות מפעיל את הצפצוף. ופעמים שמערכת זו מופעלת ע"י תרמוסטט.

ו. ישנם מקררים שיש בהם צג דיגיטלי המורה על דרגת הקור במקרר וע"י פתיחת הדלת הגורמת לכניסת אויר חם למקרר נעשה שינוי בתצוגת המספרים.

וצריך לדעת שישנם בזה שנויים בין הדגמים של המקררים והמקפאים, והחידושים בתחום זה ומן הסתם עשויים להתחדש בעתיד שנויים וחששות נוספים.

הלכות שבת - המשך

את דלת המקרר כלל בין כשהוא פועל בין כשאינו פועל. והעצה לשיטתו היא, לעשות במקרר מערכת "פיקוד שבת" העוקפת את פעולת התרמוסטט ומפעילה ומכבה את המקרר לעיתים מזומנות (כ"כ בספר חוט השני להגר"נ קרליץ שליט"א ח"א עמ' ר"א). [עיי"ש בספר ארחות שבת סוף הערה ז' שהביאו ממכתב הגר"ח קניבסקי שליט"א, שהחזו"א לא החמיר זאת במקרה ששכחו והשאירו את המקרר מחובר לחשמל ופועל ע"י תרמוסטט, והתיר לפתחו כשהוא פועל].

האם ישנה בעיה בסגירת דלת המקרר?

מותר לסגור את דלת המקרר או המקפיא בכל אופן, ואע"פ שע"י סגירת הדלת נגרם שתיפסק פעולת המנוע מוקדם יותר אין בזה חשש, כיון שאין זה אלא פעולת מניעה מהחום להיכנס וזה אינו מלאכה כלל (ארחות שבת שם סעיף ד' והערה ח'.

והוטו שני ח"א בקונטרס החשמל). ■

ואין צריך לחשוש בזה לגרימת זירוז הפעלת המנוע. עיי"ש שהתיר זאת מכמה טעמים, וכתב שאף לדעת החזו"א ועוד פוסקים הסוברים שיש בהפעלת מכשיר חשמלי איסור מן התורה ג"כ הדבר מותר במקרה זה.

ב. דעת ה"אגרות משה" (או"ח ח"ב סי' ס"ח), שיש לחשוש לאיסור בגרימת זירוז הפעלת מנוע המקרר, ולכן אין לפתוח את המקרר בשעה שאינו פועל. אבל בשעה שהמקרר פועל, מותר לפתוח אותו. ואע"פ שע"י פתיחת המקרר ימשיך המנוע לפעול זמן רב יותר אין בזה חשש, והטעם משום שאין איסור לגרום למלאכה שתמשיך להיעשות מאליה [כמו שמותר לסגור את הדלת כדי שהרוח לא תכבה את הנר]. (וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' ט"ז). ויש מדקדקים לשים את תקע המקרר ב"שעון שבת" שמנתק את המקרר מהחשמל בזמנים מסויימים ואז פותחים את הדלת (מנח"י שם בסוף הסימן).

ג. החזו"א היה מורה שלא לפתוח

ועל כן הבא לקנות מקרר או מקפיא צריך לברר אצל מומחה ירא שמים הבקיא במערכות אלו אם יש חששות של איסורי שבת בדגם זה. [ישנו אופן שיכול לפתור כמה מחששות הנ"ל שישנם מחמת שימוש בתרמוסטט, והוא ע"י חיבור מערכת הנקראת "פיקוד שבת", שזהו מכשיר העוקף את פעולת התרמוסטט].

האם מותר לפתוח את המקרר בכל עת שרוצה או שיש בזה הגבלות?

בזה נדבר מענין החשש הראשון שהובא לעיל שישנו [בד"כ] בכל סוגי המקררים והמקפיאים, והוא שע"י פתיחת הדלת נכנס אויר חם למקרר וגורם ע"י זה לזרז את חידוש הפעלת המנוע.

ונחלקו בזה פוסקי זמנינו בג' חלוקות. א. דעת הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל (מנחת שלמה ח"א סימן י' ענף ב' אות ג'), שמותר לפתוח את דלת המקרר בין בשעה שהוא פועל ובין כשאינו פועל,

לומדים הלכה למעשה בשיטה ייחודית בקצרה, בעיון או לסמיכה ברבנות

איך לומדים:

ליזוי ותמיכת רב

מענה רב לשאלות במייל ובטלפון, הכנה וסיוע לבחינות הרבנות

מבחנים

תקבל כלים ועזרים ללימוד, לזיכרון ולהעמקה המביאים לשליטה בחומר לאורך זמן

שיעורים

כל 3 ימים תקבל למייל שיעור הכתוב בשיטה בהירה וממוקדת

הירשם עוד היום לאחד ממסלולי הלימוד שלנו והצטרף לאלפי לומדים בארץ ובעולם המגיעים לרמה גבוהה בידיעת ההלכה

לקבלת העלון ישירות למייל שלך: daat@limd.co.il

